

Foaia de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice”

Foaia de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice” este un document de planificare strategică elaborat în contextul cadrului de negocieri pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Documentul stabilește prioritățile strategice și ordinea măsurilor de reformă necesare. Obiectivele și măsurile incluse în acest document derivă din angajamentul Republicii Moldova de aliniere a cadrului normativ la acquis-ul UE, precum și din necesitățile de fortificare a capacităților instituționale.

Foaia de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice” este structurată în trei blocuri tematice: *Proces electoral*, *Funcționarea Parlamentelor într-un sistem democratic* și *Rolul societății civile*. Fiecare dintre blocurile tematice are formulate obiective din care derivă acțiuni.

În blocul tematic *Proces electoral* sunt stabilite trei obiective strategice. Măsurile propuse spre realizare au scopul de a atinge următoarele rezultate: îmbunătățirea capacităților funcționale ale Comisiei Electorale Centrale, eliminarea factorului corupțional în exercițiul electoral, combaterea finanțării ilegale și sporirea transparenței campaniilor electorale, consolidarea capacităților organelor de aplicare a legii responsabile cu investigarea și examinarea cazurilor de finanțare politică ilegală și corupție politică, asigurarea incluziunii și accesibilității la procesul de votare, consolidarea rezilienței societății prin punerea în aplicare a măsurilor de comunicare pentru a contracara dezinformarea și interferența influenței și a manipulării străine.

În blocul tematic *Funcționarea Parlamentelor într-un sistem democratic* sunt stabilite trei obiective strategice, care includ măsuri pentru creșterea eficacității Parlamentului, prin proceduri îmbunătățite și capacități dezvoltate, sporirea transparenței în activitatea parlamentară și consolidarea mecanismelor de integritate în raport cu deputații.

Cele patru obiective strategice ale blocul tematic *Rolul societății civile* conțin acțiuni menite să sporească transparența proceselor decizionale la nivelul autorităților publice și, totodată, gradul de implicare a societății civile în aceste procese, să asigure cadrul legal și o protecție sporită pentru apărătorii drepturilor omului și a persoanelor care se implică în procesele publice, dar și un mediu operațional mai flexibil pentru organizațiile necomerciale.

Documentul definește acțiuni și termene clare, precum și instituțiile responsabile, pentru a facilita monitorizarea progreselor și pentru a garanta coerența implementării prezentei Foi de parcurs. Prin urmare, prezenta Foaie de parcurs devine un instrument operațional vital, jucând un rol central în pregătirea și alinierea funcționării instituțiilor democratice la cerințele procesului de aderare la Uniunea Europeană, contribuind astfel la consolidarea democrației în Republica Moldova.

REZULTAT STRATEGIC	MĂSURI	INTERVAL DE TIMP	INSTITUȚII RESPONSABILE
I. Proces electoral			
Alegeri libere și corecte			
1. Cadrul normativ ce reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor în Republica Moldova este aliniat la standardele internaționale și cele ale UE în materie electorală și la principiile statului de drept	<p>1.1: Modificarea Codului electoral și a legislației conexe ca urmare a rezultatelor evaluărilor post-electorale, adreselor Curții Constituționale, recomandărilor misiunilor de observare a alegerilor, avizelor Comisiei de la Veneția și a celor mai bune practici și standarde europene și internaționale în domeniu, inclusiv a Recomandării Comisiei (UE) 2023/2829 privind procesele electorale incluzive și reziliente, în particular cu privire la:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● reglementarea implicării părților terțe în campaniile electorale; ● asigurarea unei mai bune cooperări între organele electorale și cele de aplicare a legii; ● reglementarea implicării Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în procesul electoral, dar și asigurarea unui mecanism eficient de control parlamentar asupra deciziilor acesteia. 	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Parlamentul
	<p>1.2: Modificarea Codului electoral și a legislației conexe privind diseminarea publicității politice direcționată pentru a asigura o transparență mai mare, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2024/900 privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică.</p>	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Ministerul Culturii Consiliul Audiovizualului Parlamentul Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării
	<p>1.3: Sporirea transparenței și a informării publice în procesul de gestionare a alegerilor, la nivelul Comisiei Electorale Centrale și, în particular, la nivelul consiliilor electorale de circumscripție, inclusiv prin consolidarea capacităților umane, dar și prin dezvoltarea și îmbunătățirea instrumentelor informaționale digitale care satisfac cerințele de date deschise și accesibile, combinate cu reziliența, siguranța și flexibilitatea sistemelor informaționale.</p>	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Ministerul Finanțelor Cancelaria de Stat

	1.4: Consolidarea capacităților administrative ale Comisiei Electorale Centrale pentru a asigura examinarea și soluționarea tuturor tipurilor de contestații în perioada electorală, inclusiv prin dezvoltarea de instrumente digitale pentru depunerea contestațiilor și asigurarea accesibilității pentru toate părțile interesate.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	1.5: Îmbunătățirea procesului de înregistrare și evidență a alegătorilor prin îmbunătățirea calității listelor electorale, inclusiv prin optimizarea funcționalităților Registrului de stat al alegătorilor, reconfigurând platforma electronică actuală pentru a satisface cerințele de rezistență, securitate și flexibilitate a sistemelor informaționale, dar și schimbul de date personale sau interoperabilitate cu datele personale deținute de Agenția Servicii Publice și de alte autorități naționale sau, după caz, autorități străine responsabile de procesarea datelor personale relevante în contextul electoral național (deces în străinătate, condamnări definitive etc.).	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Agenția Servicii Publice Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică
	1.6: Îmbunătățirea legislației electorale pentru a o alinia la standardele care garantează un proces electoral incluziv și rezilient (metode alternative de vot), precum și pentru a face procesul electoral mai accesibil persoanelor cu dizabilități.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Parlamentul Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)
Mass-media în campania electorală			
2. Reziliență societală consolidată prin implementarea strategiilor de comunicare pentru a contracara dezinformarea, manipularea informațiilor și ingerințele străine în context electoral	2.1: Elaborarea și pilotarea unei metodologii analitice pentru identificarea și evaluarea amenințărilor informaționale în vederea consolidării eforturilor de contracarare a manipulării informațiilor și ingerințelor străine, cu suportul programelor de instruire și utilizarea eficientă a platformei OPEN CTI.	Decembrie 2025	Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării
	2.2: Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile media și societatea civilă, pentru a încuraja gândirea critică prin promovarea cunoștințelor media, dezvoltarea de campanii sociale și sprijinirea procesului democratic prin promovarea integrității informaționale.	Decembrie 2025	Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării
	2.3: Elaborarea și implementarea de programe de consolidare a capacităților pentru funcționarii publici, experți și specialiști în comunicare, pentru a spori reziliența instituțiilor la dezinformare și a consolida reziliența societală, abordând factorii sistemici care permit sau facilitează manipularea informațiilor și ingerințele străine.	Decembrie 2025	Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării
Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale			

3. Procesul democratic este protejat de influențe externe manifestate prin finanțare ilegală, corupție politică și electorală	3.1: Dezvoltarea unei platforme electronice dedicate colectării, stocării și arhivării informațiilor publice privind activitățile politice observate sau raportate de funcționarii sau observatorii electorali în conformitate cu cerințele de protecție a datelor, pentru a asigura proceduri mai eficiente de supraveghere și control al finanțării politice și pentru a verifica veridicitatea cheltuielilor raportate de concurenții electorali, partidele politice și părți terțe în numele acestora.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	3.2: Îmbunătățirea sistemului informațional prin reconfigurarea funcțională a modului de raportare financiară electronică a partidelor politice și a concurenților electorali (subsistemul informațional „Control financiar”) care să îndeplinească cerințele de date deschise, accesibilitate, combinate cu reziliență, siguranță și flexibilitatea sistemelor informaționale, în conformitate cu standardele internaționale și ale UE.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
	3.3: Consolidarea capacităților administrative și umane ale organelor electorale și de aplicare a legii, și a celor judiciare, inclusiv creșterea nivelului de interacțiune și interoperabilitate între autoritățile publice și entitățile implicate în documentarea, investigarea și urmărirea penală a cazurilor de finanțare politică ilegală și de corupție politică și electorală, pentru a asigura eficiența examinării acestor activități ilegale.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Ministerul Finanțelor Ministerul Afacerilor Interne Centrul Național Anticorupție Procuratura Generală
	3.4: Elaborarea unui ghid metodologic privind tehnica și metodică pentru calificarea infracțiunilor, investigarea și urmărirea penală a cazurilor legate de finanțarea politică ilegală și corupția politică și electorală în conformitate cu standardele internaționale și europene.	Decembrie 2026	Procuratura Generală Comisia Electorală Centrală Ministerul Afacerilor Interne Centrul Național Anticorupție
	3.5: Elaborarea și implementarea unui curs de instruire, inclusiv la distanță (platforma ILIAS) pentru judecători, procurori și ofițeri de urmărire penală privind particularitățile examinării cauzelor legate de finanțarea politică ilegală și corupția politică și electorală.	Decembrie 2027	Institutul Național al Justiției Comisia Electorală Centrală Procuratura Generală Consiliul Superior al Magistraturii Consiliul Superior al Procurorilor Centrul Național Anticorupție

	3.6: Asigurarea interacțiunii și a schimbului continuu de experiență cu Autoritatea pentru partidele politice și fundațiile politice europene, precum și cu alți actori internaționali/străini relevanți.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală
	3.7: Cultivarea unui sistem robust și eficient de prevenire a cazurilor de finanțare politică necorespunzătoare, prin instruirea profesională continuă a trezorerilor, cenzorilor și conducătorilor partidelor politice și concurenților electorali, elaborarea unui regulament privind normele metodologice de auditare a partidelor politice.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	3.8: Elaborarea unui ghid de bune practici pentru concurenții electorali și publicul larg, în conformitate cu cele mai bune practici europene și ale Comisiei de la Veneția, pentru a preveni și a evita abuzul de resurse administrative, precum și desfășurarea de campanii de informare a publicului cu privire la normele și interdicțiile legate de finanțarea politică.	În anii electorali 2025, 2027	Comisia Electorală Centrală Centrul Național Anticorupție Ministerul Afacerilor Interne
	3.9: Consolidarea capacităților administrative ale autorităților pentru a asigura un grad mai ridicat de transparență a publicității politice și a entităților care au efectuat cheltuieli pentru finanțarea acesteia, precum și pentru a preveni campaniile de dezinformare, defăimare și incitare la ură.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Consiliul Audiovizualului Parlamentul Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării
II. Funcționarea Parlamentelor într-un sistem democratic			
Transparență și responsabilitate			
4. Responsabilitatea parlamentară, transparența și participarea societății civile la procesul decizional sunt consolidate	4.1: Adoptarea Codului privind organizarea și funcționarea Parlamentului, care să reglementeze, <i>inter alia</i> , garanțiile împotriva utilizării abuzive a proceduri de urgență la examinarea proiectelor de acte normative, metodele de lucru ale comisiilor parlamentare de anchetă, precum și dialogul dintre majoritatea parlamentară și opoziție.	Iulie 2025	Parlamentul

	4.2: Asigurarea informării în timp util a părților interesate cu privire la proiectele de acte normative, consultările publice, dezbaterile și alte informații de interes public, inclusiv prin intermediul platformelor sociale.	Iunie 2026	Parlamentul
	4.3: Operaționalizarea consiliilor de experți care să ofere sprijin specializat comisiilor parlamentare permanente pentru a spori implicarea societății civile în procesul decizional.	Decembrie 2025	Parlamentul
	4.4: Asigurarea transparenței în activitatea Parlamentului prin transmiterea în direct a tuturor reuniunilor parlamentare.	Iulie 2026	Parlamentul Ministerul Finanțelor
	4.5: Lansarea și asigurarea funcționalității unei noi pagini web a Parlamentului pentru a oferi acces public la materiale audio, video și scrise din activitatea parlamentară, inclusiv la agenda parlamentară și la toate proiectele de acte normative cu documentele aferente pentru a monitoriza progresul procesului legislativ, asigurând accesul larg și în termen la documentația parlamentară.	Iunie 2025	Parlamentul
Integritate			
5. Standardele de etică și de conduită ale deputaților sunt îmbunătățite	5.1: Adoptarea unei reglementări privind etica și conduita membrilor Parlamentului (deputaților), inclusiv norme privind interacțiunea parlamentarilor cu părți terțe interesate să influențeze procesul legislativ și restricții post-angajare pentru parlamentari.	Decembrie 2025	Parlamentul
	5.2: Stabilirea unui mecanism pentru aplicarea regulilor de etică și conduită, inclusiv prin înregistrarea și raportarea încălcărilor.	Decembrie 2025	Parlamentul
	5.3: Asigurarea instruirii continue a deputaților și a personalului cu privire la standardele de etică și integritate.	2025-2027	Parlamentul
Eficacitate			
6. Eficacitatea crescută a Parlamentului prin proceduri	6.1: Înfăptuirea Comisiei permanente pentru integrare europeană.	Decembrie 2025	Parlamentul

interne îmbunătățite și capacități dezvoltate	6.2: Asigurarea instruirii continue a deputaților și a funcționarilor publici din cadrul Secretariatului Parlamentului privind procesul de aderare la UE, funcția de control parlamentar, comunicare și cooperare cu societatea civilă.	2025-2027	Parlamentul
III. Rolul societății civile			
Cadrul general privind societatea civilă			
7. Protecție sporită a apărătorilor drepturilor omului	7.1: Adoptarea modificărilor la cadrul legal pentru a proteja apărătorii drepturilor omului și reglementarea mecanismului de protecție a acestora.	Decembrie 2026	Ministerul Justiției Oficiul Avocatului Poporului Parlamentul
Cadrul juridic, de reglementare și politici pentru organizațiile societății civile			
8. Creșterea eficienței proceselor administrative referitoare la organizațiile necomerciale (asociații obștești, sindicate, asociații patronale, partide politice, grupuri de acțiune locală etc.)	8.1: Crearea și asigurarea funcționării noului Sistem informațional „Registrul de stat al unităților de drept” (SI RSUD), pentru automatizarea procesului de înregistrare de stat și dizolvare, inclusiv a organizațiilor necomerciale.	Decembrie 2026	Agencia Servicii Publice Agencia de Guvernare Electronică Cancelaria de Stat
9. Consolidarea sustenabilității financiare a organizațiilor necomerciale	9.1: Facilitarea accesului organizațiilor necomerciale la mecanismele de finanțare de stat (finanțare nerambursabilă, mecanism de desemnare procentuală, achiziții publice, antreprenariat social etc.), prin elaborarea de ghiduri metodologice privind aplicarea la diferite forme de finanțare și utilizarea corectă a mijloacelor financiare recepționate, instruirea organizațiilor necomerciale beneficiare de către autoritățile finanțatoare.	Decembrie 2026	Autoritățile administrației publice centrale de specialitate Cancelaria de Stat
	9.2: Promovarea pe scară largă, prin campanii anuale de informare, în cooperare cu organizațiile necomerciale, a mecanismului de desemnare procentuală, cu accent pe nivelul regional și local, pentru a crește numărul de participanți.	2025-2027	Cancelaria de Stat Ministerul Finanțelor (Serviciul Fiscal de Stat) Agencia Servicii Publice
Contextul unui mediu favorabil pentru societatea civilă			

10. Mecanismele de consultare publică sunt concepute într-o manieră incluzivă, permițând societății civile și cetățenilor să participe și să contribuie la procesul decizional	10.1: Consolidarea mecanismelor de transparență în procesul decizional prin modificarea Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și a altor acte normative conexe în conformitate cu Recomandarea Comisiei din 12.12.2023 C(2023) 2836 referitor la promovarea implicării și participării efective a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice.	Decembrie 2026	Cancelaria de Stat Parlamentul
	10.2: Creșterea calității și a utilizării platformei consultative online <i>particip.gov.md</i> prin îmbunătățirea interfeței care include termene fixe obligatorii, rezumate ale consultărilor publice și mecanisme de feedback, precum și a caracteristicilor de accesibilitate ale portalului și a capacităților de monitorizare a procesului decizional prin digitalizarea procesului de colectare a datelor.	Decembrie 2026	Cancelaria de Stat Ministerul Finanțelor
	10.3: Organizarea eficientă a activității platformelor consultative permanente instituite în toate autoritățile administrației publice centrale, inclusiv prin instruirea funcționarilor publici privind aplicarea eficientă a standardelor de transparență.	Decembrie 2025	Autoritățile administrației publice centrale de specialitate Cancelaria de Stat
	10.4: Promovarea la nivel local a modelelor de bune practici de consultare publică și transparență în procesul decizional, prin organizarea instruirilor pentru funcționarii publici.	2025-2027	Cancelaria de Stat Autoritățile administrației publice locale